

สารบัญ

บทที่ ๑ ความเบื้องต้น.....	๑
๑. “การใช้กฎหมาย” และ “การตีความกฎหมาย” แตกต่างกันหรือไม่.....	๑
๑.๑ ฝ่ายที่เห็นว่า “การใช้กฎหมาย” และ “การตีความกฎหมาย” แตกต่างกัน.....	๑
๑.๑.๑ การใช้กฎหมาย.....	๑
๑.๑.๒ การตีความกฎหมาย.....	๓
๑.๒ ฝ่ายที่เห็นว่า “การตีความกฎหมาย” จะต้องมี “ลารตีความ” ทุกกรณี.....	๔
๒. การตีความกฎหมายในฐานะข้อเท็จจริงที่ก่อให้เกิดกฎหมาย.....	๕
๒.๑ ความจำเป็นในการตีความกฎหมาย.....	๕
๒.๒ การตีความกฎหมายเป็นการรับรู้ความหมายหรือ แสดงเจตนาให้ความหมาย.....	๗
๓. ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และระบบประมวลกฎหมาย มีความแตกต่างกันหลายประการ.....	๙
๓.๑ หลักกฎหมายและความสำคัญของคำพิพากษาของศาลสูง.....	๙
๓.๒ วิธีการศึกษากฎหมาย.....	๑๐
๓.๓ การจัดองค์กรทางกฎหมายและระบบศาล.....	๑๑
๓.๔ วิธีพิจารณาความ.....	๑๒
๓.๕ การศึกษาและฝึกอบรมนักกฎหมาย.....	๑๒
๓.๖ นิติวิธี.....	๑๓
บทที่ ๒ หลักการตีความกฎหมายในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์.....	๑๕
๑. หลักการตีความตามตัวอักษร.....	๑๖
๒. หลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ.....	๑๙
๓. หลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออก กฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ.....	๒๐
๔. หลักทั่วไปในการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษร.....	๒๑

๔.๑ การตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรจะต้องตีความ โดยพิจารณากฎหมายฉบับนั้นทั้งฉบับ.....	๒๑
๔.๒ คำทั่วไปมีความหมายในแนวเดียวกันกับคำเฉพาะที่มีมาก่อน.....	๒๑
๔.๓ กฎหมายที่มีโทษทางอาญาหรือกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ต้องตีความโดยเคร่งครัด.....	๒๒
๔.๔ การตีความตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการตีความกฎหมาย พ.ศ. ๑๘๘๙.....	๒๒

บทที่ ๓ หลักการตีความกฎหมายในระบบประมวลกฎหมาย..... ๒๔

๑. หลักการตีความกฎหมายของอิตาลี..... ๒๔

๑.๑ วิธีการในการตีความหมาย.....	๒๕
๑.๑.๑ การตีความตามตัวอักษร.....	๒๕
๑.๑.๒ การตีความในทางตรรกวิทยา.....	๒๕
๑.๑.๓ การตีความโดยอาศัยประวัติเดิม.....	๒๖
๑.๑.๔ การตีความในทางสังคม.....	๒๖
๑.๒ ลักษณะของการตีความกฎหมาย.....	๒๖
๑.๒.๑ การตีความโดยการอธิบายความธรรมดา.....	๒๖
๑.๒.๒ การตีความโดยการขยายความ.....	๒๗
๑.๒.๓ การตีความอย่างแคบ.....	๒๗
๑.๓ ผู้มีอำนาจตีความกฎหมาย.....	๓๐
๑.๓.๑ การตีความโดยนักนิติศาสตร์.....	๓๐
๑.๓.๒ การตีความโดยผู้พิพากษา.....	๓๐
๑.๓.๓ การตีความโดยผู้บัญญัติกฎหมายนั่นเอง.....	๓๐

๒. หลักการตีความกฎหมายของเยอรมัน..... ๓๑

๒.๑ ทฤษฎีต่าง ๆ ในการตีความกฎหมาย.....	๓๑
๒.๑.๑ ทฤษฎีอำนาจอัจฉริยะ.....	๓๒
๒.๑.๒ ทฤษฎีอำนาจอรรถ.....	๓๒
๒.๒ ข้อวิจารณ์ทฤษฎีอำนาจอัจฉริยะและทฤษฎีอำนาจอรรถ.....	๓๓

๓. หลักการตีความกฎหมายของฝรั่งเศส..... ๓๕

๓.๑ วิธีการตีความกฎหมาย.....	๓๕
๓.๑.๑ การตีความตามตัวอักษร.....	๓๕
๓.๑.๒ การตีความโดยอาศัยหลักตรรกวิทยา.....	๓๕

๓.๑.๓ การตีความโดยอาศัยประวัติกฎหมาย.....	๓๖
๓.๑.๔ การตีความโดยอาศัยความเป็นธรรม.....	๓๖
๓.๒ หลักเกณฑ์ในการตีความกฎหมายเอกชน.....	๓๗
๓.๒.๑ การตีความกฎหมายตามเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมาย.....	๓๘
๓.๒.๒ การตีความตามความประสงค์ของสังคม ในขณะที่ใช้กฎหมายบังคับ.....	๔๐
๓.๒.๓ การตีความกฎหมายโดยดำเนินการตามทางสายกลาง ระหว่างวิธีที่หนึ่งและที่สอง.....	๔๑
๓.๓ หลักเกณฑ์ในการตีความกฎหมายสาขาอื่น.....	๔๒
๓.๓.๑ การตีความกฎหมายอาญา.....	๔๒
๓.๓.๒ การตีความตามกฎหมายการคลัง.....	๔๔
๓.๓.๓ การตีความกฎหมายปกครอง.....	๔๔

บทที่ ๔ เปรียบเทียบหลักการตีความกฎหมายในระบบกฎหมายไทย กับในระบบกฎหมายต่างประเทศ..... ๔๕

๑. ศาลไทยยึดถือหลักการตีความของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์.....	๔๕
๑.๑ สาเหตุ.....	๔๕
๑.๑.๑ ตัวอย่างการตีความกฎหมายไทยโดยถือหลักการตีความของ ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์.....	๔๖
๒. ศาลไทยควรยึดถือการตีความของระบบกฎหมายใด.....	๔๗
๓. ความเข้าใจผิดในหลักการตีความกฎหมายของนักกฎหมายไทย.....	๕๒

บทที่ ๕ หลักการตีความรัฐธรรมนูญ..... ๕๔

๑. หลักการตีความรัฐธรรมนูญ.....	๕๔
๒. เครื่องมือช่วยในการตีความรัฐธรรมนูญ.....	๕๘
๓. องค์การผู้มีความอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ.....	๕๙

บทที่ ๖ กรณีศึกษา..... ๖๑

๑. ปัญหาการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดครั้งแรก.....	๖๑
๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๖๑
๑.๑.๑ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับศาลปกครอง.....	๖๑
๑.๑.๒ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว.....	๖๒

๑.๑.๓	การแก้ไขปัญหาดังกล่าวในชั้นการตราพระราชบัญญัติเพื่อนุวัติการ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ.....	๖๓
๑.๑.๔	บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการ ศาลปกครองครั้งแรก.....	๖๖
๑.๑.๕	การดำเนินการคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุดชุดแรก.....	๖๘
๒.	การพิจารณาของวุฒิสภา.....	๖๙
๓.	การพิจารณาของรัฐ.....	๗๕
๔.	การพิจารณาของนักวิชาการ.....	๙๑
๕.	การพิจารณาของประธานรัฐสภา.....	๑๐๗
๖.	คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๑๐๘
๗.	ปัญหาลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา : “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ”.....	๑๑๒
๗.๑	บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	๑๑๒
๗.๒	ประเด็นปัญหา.....	๑๑๓
๗.๓	การพิจารณาของประธานรัฐสภา.....	๑๑๔
๗.๔	คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๑๑๕

